

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija

Vår dato:

06.02.2026

Vår referanse

2025/9678

Deres dato:

Deres referanse

2025/8683

ALTA KOMMUNE

Postboks 1403

9506 ALTA

Telefonnummer til saksbehandler

Jan-Peder Andreassen, 77642040

Krav om lovlighetskontroll av Alta kommunestyres vedtak i sak 48/25 - nedlegging av heldøgns omsorgsplasser og bruk av dobbeltrom

Vi viser til kommunens oversendelse av ovennevnte krav om lovlighetskontroll, mottatt her 13. januar 2026.

Lovlighetsklagen tas ikke til følge.

Alta kommunestyres vedtak i sak 48/25 stadfestes

Sakens bakgrunn:

Alta kommunestyre traff i sitt møte 23. september 2025, i sak 48/25, følgende vedtak med 22 mot 10 stemmer:

For å redusere merforbruket for 2025 og fremover, vedtar kommunestyret å avvikle 14 institusjonsplasser, 21 heldøgns omsorgsboliger og 6 avlastningsplasser i prioritert rekkefølge innen ett år. Avviklingen vil følge kommunens rutiner for omstilling, og det vil blant annet bli laget en egen plan for kommunikasjon av følgende tiltak:

1. Avvikle 5 heldøgns omsorgsboliger i Talvik. Hjemmetjenesten i Talvik, inkludert natt, flyttes til hjemmetjenesten på Alta omsorgssenter. Virkningstidspunkt: 1/10-25. Innsparing på ca kr. 1 mill i 2025, helårsvirkning kr. 3,8 mill.
2. Avvikle 6 somatiske avlastningsplasser ved Vertshuset. Virkningstidspunkt: 1/10-25. Innsparing på kr. 500 000 i 2025, helårsvirkning kr. 2 mill. Administrasjonen bes komme med

en egen vurdering om hvordan private kommersielle eller ideelle tilbyderer kan være en del av løsningen for sykehjems plasser i Alta Kommune.

3. Avvikle 14 institusjons plasser ved Sandia sykehjem. Virkningstidspunkt: 1/12-25. Innsparing på ca 1 mill i 2025, helårvirkning ca 17 mill. Ledige lokaler ved Sandia sykehjem benyttes til Psykisk helse, bl.a for å ta hjem kjøp.

4. Avvikle 16 heldøgns omsorgsboliger ved Vertshuset. Virkningstidspunkt: 1/7-26. Halvårvirkning innsparing i 2026 ca 6 mill, helårvirkning fom 2027 ca 12 mill. Hjemmebaserte tjenester styrkes med 8 mill i 2026 og økes til 10 mill fom 2027. Netto innsparing ved avvikling av heldøgns omsorgsplasser blir 21 mill i 2026 og 25 mill fom 2027.

5. I en tid med omstilling og endring av tilbud er det viktig at kommunen har god dialog og oppfølging av de som er berørt av tiltakene og som er på ventelister

6. Administrasjonen bes legge frem for politisk behandling en sak som inneholder oversikt over behovet for heldøgns plasser frem mot 2035, og hvordan en best kan løse dette, herunder også en vurdering av når det vil være hensiktsmessig å ha klar byggetrinn 2 ved AOS.

7. Administrasjonen bes komme tilbake til politisk behandling med en sak som viser muligheten av et fortsatt dagtilbud for hjemmeboende eldre, og også muligheten for videre utleie av leilighetene ved Talvik bosenter til personer som ikke har behov for heldøgns bemanning, slik det opprinnelig var tenkt.

8. Vedtakene gjennomføres under forutsetning av at alle pasienter og brukere før flytting får et alternativt tilbud, som gir trygge og gode tjenester for den enkelte. I en overgangsfase vil økt bruk av dobbeltrom på korttidsplasser være nødvendig. De som trenger enkeltrum, for eksempel på grunn av demens, skal fortsatt være sikret dette.

Kommunestyret vedtar at følgende forutsetninger skal ligge til grunn for reduksjon av sykehjems plasser i Alta kommune:

- Ingen som i dag har sykehjemsplass skal miste den.
- Bruk av dobbeltrom skal vurderes grundig i hvert enkelt tilfelle, og verdighet og forsvarlighet skal ivaretas.
- Hjemmebaserte tjenester skal styrkes og organiseres for å møte mer komplekse behov, herunder hjemmesykepleie, praktisk bistand og oppfølging av pårørende.
- Administrasjonen bes komme med en egen vurdering om hvordan private kommersielle eller ideelle tilbydere kan være en del av løsningen for sykehjems plasser i Alta kommune.
- Velferdsteknologi, hverdagsrehabilitering og forebyggende tiltak skal være reelle satsningsområder som bidrar til at eldre kan leve mer selvstendig hjemme.
- Kommunen skal ta høyde for økt ressursbruk til transport, koordinering og oppfølging i hjemmet og samtidig effektivisere slik at vi unngår økte helseutgifter på sikt.
- Ansatte skal ivaretas gjennom bedre organisering og nye løsninger, slik at økt arbeidspress ikke fører til økt sykefravær.

Det er fremmet krav om lovlighetskontroll av kommunestyrets vedtak i sak 48/25 fra kommunestyrerepresentantene Claus Jørstad, Svein Berg, Emil Taftø Thorstensen og Inger

Svendsen. Det er fremmet en rekke anførsler som grunnlag for klagen. Det er blant annet vist til saksbehandlingsfeil som følge av mangelfull saksutredning, at vedtaket ikke er innholdsmessig lovlig ut fra kravene i helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven og at vedtaket er i strid med kommunens egen forskrift med kriterier for tildeling av langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig.

Klagen ble underinstansbehandlet i kommunestyrets møte 10. november der følgende vedtak ble truffet:

Kommunestyrets vedtak i sak 48/2025 opprettholdes med følgende endring;
Virkningstidspunktene nevnt i vedtakets pkt. 1, 2 og 3 endres til:
Virkningstidspunkt skjer ut ifra forsvarlighet tilknyttet antall ledige plasser og en kartlegging av beboernes helsetilstand.

Lovlighetsklagen med sakens dokumenter er etter dette oversendt Statsforvalteren for videre behandling.

Statsforvalterens vurdering:

Vilkår og rammer for lovlighetskontrollen

Det følger av kommuneloven § 27-1 at tre eller flere medlemmer av kommunestyret sammen kan kreve at departementet kontrollerer om et vedtak er lovlig. Kommunal- og distriktsdepartementet har delegert denne myndigheten til Statsforvalteren.

Fristen for å kreve lovlighetskontroll er tre uker fra vedtaket ble truffet. Krav om lovlighetskontroll må settes frem for organet som traff vedtaket. Lovforarbeidene presiserer at organet skal vurdere vedtaket på nytt. Av kommuneloven § 27-2 fremgår det nærmere hvilke vedtak som kan lovlighetskontrolleres. Dette gjelder blant annet endelige vedtak som er truffet av folkevalgt organ eller den kommunale administrasjonen.

Statsforvalteren legger til grunn at lovlighetsklagene er fremmet innen lovens frist på tre uker og at representantene som har fremmet kravet om lovlighetskontroll er klageberettiget.

Av kommuneloven § 27-3 fremgår det at ved lovlighetskontroll skal statsforvalteren ta stilling til om vedtaket har et lovlig innhold, om det er truffet av noen som har myndighet til å treffe slikt vedtak og om det har blitt til på lovlig måte. Lovlighetskontrollen kan likevel begrenses til de anførsler som er tatt opp i saken. Statsforvalteren har ikke myndighet til å overprøve kommunens skjønnsutøvelse. Hverken kommunens politiske vurderinger eller hensiktsmessigheten av en avgjørelse er gjenstand for lovlighetskontroll. Statsforvalteren har heller ikke myndighet til å treffe nytt vedtak i saken. Dersom vi finner at det er gjort feil som fører til at vedtaket er ugyldig, oppheves vedtaket. Det er dessuten grunn til å understreke at feil ved saksbehandlingen ikke automatisk medfører at avgjørelsen er ugyldig. Dersom feilen ikke kan antas å ha fått innvirkning på sakens utfall, vil avgjørelsen likevel være gyldig, jf. prinsippet som er lovfestet i forvaltningsloven § 41.

Nærmere om de rettslige rammer for endring av tjenestestruktur

Etter helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1 har kommunen plikt til å sørge for nødvendige tjenester til alle som oppholder seg i kommunen (sørge for-ansvar). Hverken helse- og omsorgstjenesteloven eller pasient- og brukerrettighetsloven inneholder bestemmelser som regulerer nedleggelse eller opprettelse av heldøgns omsorgsplasser eller endringer i den kommunale tjenestestrukturen

innenfor pleie- og omsorgssektoren. Statsforvalteren viser til at avgjørelser knyttet til kommunal tjenestestruktur ligger innenfor kjerneområdet av den kommunale handlefriheten. Slike avgjørelser må bygge på kommunestyrets økonomiske, politiske og samfunnsmessige prioriteringer.

Statsforvalteren viser til at kravene til saksforberedelse, utredning og begrunnelse som følger av forvaltningsloven kapittel IV og V ikke gjelder ved behandling av saker der det ikke skal treffes enkeltvedtak. Kommunestyrets vedtak i sak 48/25 utgjør ikke et enkeltvedtak i forvaltningslovens forstand. Det fremgår imidlertid av kommuneloven § 13-1 tredje avsnitt at kommunedirektøren skal påse at saker som legges frem for folkevalgte organer er forsvarlig utredet. Utredningen skal gi et faktisk og rettslig grunnlag for å treffe vedtak.

Spørsmålet om en sak som er ført opp på dagsordenen til et folkevalgt organ er tilstrekkelig utredet avgjøres som det klare utgangspunkt av organet selv. Alminnelige ulovfestede krav til forsvarlig saksbehandling vil likevel gjelde. Dette innebærer blant annet et krav om at saken må være forsvarlig utredet før en avgjørelse blir tatt. Det ulovfestede forsvarlighetskravet til saksbehandling er en rettslig standard utviklet gjennom rettspraksis og juridisk teori. Det innebærer at forvaltningen har plikt til å behandle saker på en forsvarlig, grundig og saklig måte. Dette omfatter blant annet krav til opplysning av saken, likebehandling, og forbud mot utenforliggende hensyn.

Statsforvalteren viser til at både helse- og omsorgstjenesteloven og pasient- og brukerrettighetsloven inneholder krav til hvilke tjenester kommunen har plikt til å tilby, krav til saksbehandling ved tildeling av tjenester og krav til brukermedvirkning. Det må imidlertid skilles mellom kommunens rett til selv å bestemme strukturen på sitt tjenestetilbud og den enkelte innbyggers rett til tjenester. Tjenester for den enkelte bruker fastsettes gjennom enkeltvedtak. Dersom brukeren er misfornøyd med kommunens tjenestetilbud fastsatt i enkeltvedtak, kan dette prøves gjennom klage på kommunens vedtak. Statsforvalteren har også en lovfastsatt plikt til føre tilsyn med lovligheten av kommunens oppfyllelse av de krav som følger av helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 3.

Vurdering av om forsvarlighetskravet er oppfylt

Statsforvalteren har gjennomgått kommunens saksbehandling etter kommunestyrets vedtak 27. mai 2025 i sak 26/25, der administrasjonen ble pålagt å fremme ytterligere innsparingstiltak. For området helse og sosial gjaldt dette utredning knyttet til nedlegging av bemannede boliger, reduksjon i bemanning i omsorgsboliger og nedlegging av én sykehjemsavdeling. Det fremgår av sakens dokumenter at etter kommunestyrets vedtak ble det etablert arbeidsgrupper som i betydelig grad har medvirket til innholdet i kommunens saksframlegg, utarbeidet til behandlingen av sak 48/25.

I kommunedirektørens saksframlegg, utarbeidet til kommunestyrets underinstansbehandling av lovlighetsklagen, er det vist til at til tross for at bruk av dobbeltrom ikke var særskilt omtalt i saksframlegget til behandlingen av sak 48/25, har det i prosessen vært presisert at all eventuell bruk av dobbeltrom skal skje i tråd med gjeldende lovgivning. I saksframlegget er det videre vist til at:

Konsekvensene for berørte grupper er redegjort for i saksframleggets avsnitt «Vurdering», som igjen bygger på underliggende konsekvensvurderinger. Det ble i tillegg gitt muntlige orienteringer av administrasjonen når saken var til politisk behandling samt til Eldrerådet, Innvandrerrådet og Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne. Dette anses av administrasjonen som en del av kommunens plikt til å opplyse saken forsvarlig. Alle rådene har fått muligheten til å medvirke og uttale seg i saken og alle rådene har kommet med

anbefalinger og innspill i form av vedtak. Rådenes uttalelser / vedtak ble lagt ved til kommunestyrets behandling og ligger her som vedlegg

Når det gjelder brukermedvirkning har kommunen vist til at det medfører riktighet at det var kort tid mellom vedtakstidspunktet og foreslåtte iverksettelsestidspunktet, særlig når det gjaldt plassene i Talvik. I praksis er dette løst ved å utsette flyttingen til det er gjennomført en grundig kartlegging av den enkelte beboers tjenestebehov. Dette har medført at flyttingen tar lengre tid enn det som var forutsatt. Når det gjelder informasjon og medvirkning til beboere og pårørende, er det vist til at det ble laget en egen kommunikasjonsplan, men at denne ikke var vedlagt saksdokumentene til behandlingen av sak 48/25. Kommunen har vist til at planen ble iverksatt rett etter kommunestyrets vedtak. Planen har vært fulgt opp gjennom møter med ansatte, tillitsvalgte, beboere og pårørende.

I lovlighetsklagen er det anført at lovligheten av et vedtak som i praksis innskrenker kapasiteten for langtidsopphold i sykehjem eller tilsvarende bolig må vurderes opp mot kommunens forskrift om rett til langtidsopphold i sykehjem. Statsforvalteren kan vanskelig se at kommunestyrets vedtak, som blant annet innebærer en reduksjon i antall sykehjemsplasser, kommer i strid med lovfastsatte krav om avlastningstilbud eller kriterier for tildeling av langtidsopphold, fastsatt i kommunens forskrift.

Statsforvalteren finner, ut fra en samlet vurdering, at saken var tilstrekkelig utredet ved kommunestyrets behandling av sak 48/25, og ikke i strid med det ulovfestede kravet om forsvarlig saksbehandling. Vi finner videre at kommunestyrets vedtak er innholdsmessig lovlig. kommunestyrets vedtak i sak 48/25 er derfor gyldig fattet.

På bakgrunn av det ovenstående og i medhold av kommuneloven § 27-1 og delegasjonsfullmakt fra departementet treffer Statsforvalteren i Troms og Finnmark følgende

vedtak:

Lovlighetsklagen tas ikke til følge.

Alta kommunestyres vedtak i sak 48/25 stadfestes.

Vi ber kommunen gjøre vedtaket kjent for klagerne og kommunestyrets øvrige representanter

Med hilsen

Silje Jakola-Fjeld (e.f.)
justis- og kommunaldirektør

Jan-Peder Andreassen
fagdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent